

Motion till riksdagen 2018/19:3065

av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M)

med anledning av prop. 2018/19:68 Ändring av övergångsbestämmelse avseende behörighetsreglering

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt agera för att säkerställa personal- och kompetensförsörjningen inom socialtjänstens verksamheter som rör barn och unga och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Socialtjänsten har en helt central roll i ett väl fungerande välfärdssamhälle. Det är det yttersta skydds nätet. Socialtjänsten ska bidra till att förebygga, förhindra och bryta utanförskap. Det handlar både om att ge stöd till människor som behöver det för att de ska kunna komma tillbaka, och om att ställa krav för att var och en ska ta ansvar för sitt eget liv.

Socialtjänstens uppdrag och ansvar är omfattande. Ett av de allra viktigaste uppdragen är att stödja och hjälpa de mest utsatta barnen. Att dessa barn ska kunna växa upp i trygghet och klara av skolan. Inget barn ska behöva känna att livets möjligheter är uttömda redan innan det börjat på allvar.

I denna proposition föreslår regeringen att handläggare som före den 1 juli 2014 anställts för att utföra vissa uppgifter inom socialtjänsten som rör barn och unga, bl.a. utredning och bedömning av behovet av insatser, och som inte har viss föreskriven utbildning, ska vara behöriga att utföra uppgifterna t.o.m. den 30 juni 2022 i stället för t.o.m. den 30 juni 2019.¹

Alliansregeringen införde nuvarande behörighetsreglering. När den infördes den 1 juli 2014 anförde alliansregeringen att arbetet med barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa, och deras familjer, är ett av socialtjänstens svåraste uppdrag. Vidare är personalens kompetens väsentlig för att kunna uppnå rättssäkerhet och upprätthålla

¹ Regeringens prop. 2018/19:68 Ändring av övergångsbestämmelse avseende behörighetsreglering.

en god kvalitet på arbetet och därför är det särskilt viktigt att handläggarna har hög kompetens och god erfarenhet.²

Moderaterna ser liksom den nuvarande regeringen att det fortfarande är problem att klara den nya behörighetsregleringen och att kommunernas socialtjänster under många år varit hårt ansträngda, bl.a. på grund av flyktingkrisen 2015 men även innan dess. Därav motsätter vi oss inte regeringens förslag att förlänga övergångsbestämmelserna. Det är samtidigt allvarligt att den tidigare angivna övergångstiden inte har räckt till och att regeringen nu föreslår en förlängning utan att presentera en tydlig sammanhängande plan för att säkerställa att kommunerna skyndsamt lever upp till behörighetskraven. Vi delar den oro som Lunds universitet har att en förlängning kan urvattna lagens krav på behörighet.³

Moderaterna anser därför att regeringen bör vidta konkreta åtgärder i syfte att kommunerna skyndsamt ska säkerställa att man lever upp till behörighetskraven. Vi har samma uppfattning som bl.a. Barnombudsmannen att detta är helt nödvändigt för att säkra kvaliteten och rättssäkerheten.⁴ Regeringen bör därtill vidta konkreta åtgärder för att stärka socialtjänstens medarbetare. Det handlar om att genomföra reformer som gör att det blir mer attraktivt att arbeta inom socialtjänsten.

Moderaterna vill professionalisera socialtjänsten. Grunden för det är välutbildad personal med rätt och hög kompetens. Därför var det ett viktigt steg 2014 att det i socialtjänstlagen infördes krav på viss behörighet för handläggare inom socialtjänsten för att få utföra vissa uppgifter inom socialtjänsten som rör barn och unga, bl.a. att genomföra utredningar och göra bedömningar av behovet av konkreta insatser.

Det är därför oroande att regeringen dels underdriver problemen med personal- och kompetensförsörjningen inom socialtjänstens verksamheter, dels skjuter problemen framför sig med denna passiva proposition. Regeringen betonar i propositionen att det rör sig om ett begränsat antal handläggare som omfattas av övergångsbestämmelsen.⁵

Moderaternas uppfattning är att socialtjänsten i Sverige befinner sig i en kris. Problemen ser emellertid lite olika ut beroende på var i landet man befinner sig. Trycket på socialtjänsten har under många år varit starkt. Många socialsekreterares vardag präglas av alltför hög arbetsbelastning. Många beskriver känslor av otillräcklighet samt att deras möjligheter att göra ett bra jobb försvåras av att arbetsmiljön inte är rimlig. Detta riskerar att gå ut över verksamhetens kvalitet och rättssäkerhet.

Bemanningskrisen inom socialtjänsten måste brytas och vändas. Det saknas ungefär 1 000 socialsekreterare.⁶ Åtta av tio kommuner har svårt att rekrytera socialsekreterare.⁷ Socialsekreterare träffar i genomsnitt sina klienter fyra timmar per vecka. Utredande socialsekreterare hinner träffa barn och unga för enskilda samtal i genomsnitt tio minuter per dag.⁸ Denna utveckling är helt orimlig. Utöver den tillfälliga bemanningssatsning som nu görs inom den sociala barn- och ungdomsvården saknar regeringen svar på hur krisen ska lösas.

Moderaterna har en rad förslag till reformer inom ramen för den nationella handlingsplan för socialtjänsten som vi begär att regeringen ska ta fram och genomföra i

² Regeringens prop. 2012/13:175 s. 52.

³ Lunds universitets remissvar gällande underlaget till prop. 2018/19:68.

⁴ Barnombudsmannens remissvar gällande underlaget till prop. 2018/19:68.

⁵ Regeringens prop. 2018/19:68 Ändring av övergångsbestämmelse avseende behörighetsreglering.

⁶ Dagens Samhälle, sammanställning av enkätsvar.

⁷ Dagens Samhälle den 12 januari 2017.

⁸ Nationella samordnaren för barn- och ungdomsfrågor.

syfte att bl.a. säkra personal- och kompetensförsörjningen. Det handlar bl.a. om följande förslag till reformer:

- Ta fram riktlinjer för formell kunskap och erfarenhet för att få arbeta med svårt utsatta barn.
- Minska den administrativa belastningen inom socialtjänsten, detta bl.a. genom att regelbundet mäta och följa upp arbetsbelastningen.
- Ta vara på digitaliseringens möjligheter att avlasta personalen avseende administration och beslut som helt eller delvis kan skötas på annat sätt.
- Se över vikten av och möjligheterna att utveckla handledarstöd och introduktionsutbildningar inom socialtjänsten.
- Se över möjligheterna att inrätta en ledarskapsutbildning avsedd för ledare inom socialtjänsten, i första hand avsedd för ”första linjens” chefer.
- Stärk rättssäkerheten inom socialtjänsten bl.a. genom att prioritera tillsyn, uppföljning och utvärdering.
- Utred förslag om att tydliggöra och uppvärdera familjehemmens och jourhemmens roll.
- Ta fram och genomför en ny framtidsinriktad socialtjänstlag som kan fungera som den ramlag den var avsedd att vara från början.

Regeringen måste nu skyndsamt ta fram konkreta förslag till reformer som kan stärka socialtjänstens möjligheter att såväl på kort som på lång sikt säkerställa personal- och kompetensförsörjningen särskilt inom barn- och ungdomsvården. Kvalitet och rättssäkerhet är helt avgörande. Då duger det inte att som regeringen gör bara skjuta problemen framför sig.

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Johan Hultberg (M)

Ulrika Jörgensen (M)

Åsa Coenraads (M)

Ulrika Heindorff (M)

John Weinerhall (M)

Kristina Axén Olin (M)